

tolickiej – zwykle są to postacie w turbanach, próbujące zrzucić monstrancję. Postać królewska jest odpowiednia do czasów powstania obrazu – można zobaczyć władców od Karola II (wstąpił na tron w 1665 r.) aż po Karola IV (zmarł w 1819 r.)⁷⁴ Na obrazie z kościoła San Pedro w Limie datowanym na wiek XVIII został umieszczony dodatkowo św. Tomasz z Akwinu, wielki obrońca misterium eucharystii oraz alegoryczna postać Wiary obejmująca trzon kolumny. Na innym osiemnastowiecznym płótnie – znajdującym się obecnie w Museo Colonial de Charcas w Sucre w Boliwii – w górnej strefie kompozycji przedstawiona została umieszczona w monstrancji Eucharystia podtrzymywana przez alegoryczną postać kobiecą personifikującą Kościół. Poniżej na kolumnie znajduje się apokaliptyczna księga z siedmioma pieczęciami. Po lewej stronie przedstawiony został Karol IV w królewskim płaszczu podbitym gronostajem, a za nim postać kobieca trzymająca sztandar i tarczę z twarzą wzniesioną ku niebu. Po prawej stronie umieszczono władcę muzułmańskiego również w towarzystwie kobiecej postaci, ukazanej na wpół demonicznie z podwójną twarzą ludzką i wilczą oraz koźlimi nogami. W dłoniach trzyma sztandar z trzema półksiężycami oraz otwartą księgę – na stronicach widać przedstawienie skorpiona. W tle toczy się walka pomiędzy chrześcijanami i niewiernymi – staje się ilustracją *końca czasów*, o których czytamy w Apokalipsie⁷⁵.

Poza opisanymi już przedstawieniami ogromną popularnością cieszyły się kompozycje wykonane według prac Rubensa: Triumf Eucharystii nad Nauką oraz Eucharystia i Kościół. Bez wątplenia ważne w tym przypadku były same dzieła niderlandzkiego mistrza, które powstały na zamówienie Izabeli Klary Eugenii z przeznaczeniem do klasztoru Descalzas Reales w Madrycie⁷⁶. Mistrz wykonał szkice, które posłużyły jako wzór dla powstałych później arrasów⁷⁷. Ich liczne kopie odnajdujemy na Półwyspie Iberyjskim – siedemnastowieczny *Triumf Eucharystii i Kościoła* można podziwiać w kościele La Magdalena w Granadzie⁷⁸ czy w kościele Mayor Priorial w Puerto de Santa Maria w kaplicy Nuestra Señora de Milagros. Kopie dzieł Rubensa wykonane na podstawie licznie powielanych grafik odnaleźć można w całej Ameryce Łacińskiej, od Meksyku po ziemię Wicekrólestwa Peru. W Nowej Hiszpanii najbardziej znanym przedstawieniem powtarzającym kompozycję niderlandzkiego mistrza jest obraz z 1675 r. z zakrystii katedry w Puebli autorstwa Baltasara de Echave Rioja⁷⁹. Podobną kompozycję stworzył Pedro Ramirez el Moro, obraz po-

⁷⁴ MESA, GISBERT 1982: 308.

⁷⁵ MUJICA PINILLA 2002: 281–283.

⁷⁶ TRENS 1952: 241.

⁷⁷ HERRERO CARRETERO 2008: 45–65.

⁷⁸ NAVARRETE PRIETO 1998: 204.

⁷⁹ SEBASTIÁN 1992: 38.